

MLADOSTNIK - ZAKON - DRUŽINA V PROGRAMIH CENTRA ZA SOCIALNO DELO KRANJ

Doris Erzar in Blanka Gašperlin

1. UVOD

Preventivne oblike svetovalnega dela z mladimi so na Centru za socialno delo (CSD) Kranj v okviru zakonskega in družinskega svetovanja začele nastajati na osnovi izkušenj, ki smo jih svetovalci dobili z bodočimi zakonci pred sklenitvijo zakonske zveze. Pri tem delu smo se pogosto srečali z mladimi pari, ki so izražali potrebo po teh spoznanjih že v primarni družini

ter v procesu vzgoje in izobraževanja. Prav v obdobju odraščanja doživlja mladostnik velike spremembe, ki se odražajo tako v fizičnem kot psihičnem razvoju. Tako mladostnik sprejema različne življenjske vloge in se v njih bolj ali manj uspešno znajde.

Mlad človek potrebuje spoznanje o sebi, o doživljanju sebe in drugih, to mu pomaga pri oblikovanju osebne zrelosti in osebne rasti. V kolikor svetovalci in učitelji zaznamo težave pri odraščanju, pogosto iščemo vzroke v primarni družini in krivimo za to starše. Ob tem pa se premalo vprašamo, kaj naredimo za to, da bi bili starši uspešnejši, in kje bi se starševstva lahko učili. Z vlogo starša prevzemamo eno najzahtevnejših opravil, ne da bi imeli za to potrebno posebno predznanje. Za vsak, še tako enostaven poklic se mlad človek usposablja najmanj tri leta, za vlogo starša in razvoj družine pa se učimo le z vzorci vedenja v svoji primarni družini.

Vsa ta razmišljanja, ki so nam jih oblikovali mladi, bodoči zakonci, so nas vodila k pripravi programov za mlade na osnovnih in srednjih šolah v Kranju. Na začetku našega dela leta 1982 je bil to razmeroma skromen program, ki je vključeval vsebine, ki smo jih pripravili na CSD skupaj z zunanjimi sodelavci različnih profilov. Danes, po skoraj desetih letih izkušenj in spoznanj, so programi vsebinsko in časovno obsežnejši in kvalitetnejši. Postali so sestavni del vzgojnoizobraževalnega procesa za mlade. Ob tem lahko ugotavljamo, da nam je uspelo ustvariti dobro sodelovanje z učenci, dijaki, učitelji in vodstvi šol, kar nam je omogočilo razvoj novih metod in oblik.

Na CSD Kranj delamo v preventivnih programih že vsa leta strokovni delavci zakonskega in družinskega svetovanja različnih profilov, strokovni team pa dopolnjujejo še zunanji sodelavci. Tako nam uspeva pokriti potrebe po vseh šolah.

2. Vsebina in program srečanj z mladimi na osnovnih in srednjih šolah

Že v uvodu sva omenili, da so bili naši začetki skromni, saj smo začeli delati z dvema šolskima urama letno v razredu. Po dogovoru s posamezno šolo smo uvajali dodatne ure in dopolnjevali program s starševskimi sestanki. Naš program in vsebina pa sta se z leti širila. Tako imamo za prihodnje šolsko leto sprejet in potrjen program preko Zavoda za šolstvo RS, ki vsebuje 10 ur dela z mladimi v programu gimnazije in ga bomo kot takšnega ponudili tudi drugim šolam v naši občini.

Naše prvo srečanje je namenjeno spoznavanju s člani skupine,

ugotavljanju njihovih pričakovanj, potreb in predznanja (glej tudi priloženo igro Kdo sem) ter sklenitvi dogovornega pakta. Nadaljujemo s predstavitvijo programov, vsebin in metod dela. Vsebine in teme, ki jih odpira svetovalec kot moderator, slonijo na verificiranem programu in se prilagajajo posamezni skupini, starosti, številu, interesom in pričakovanju članov. Srečanja so opremljena z vajami, didaktičnimi pripomočki, video kasetami, s katerimi skušamo dograjevati posamezne vsebine. Z mladimi se pogovarjamo o ljubezni, njenem pomenu za vsakega posameznika, generacijskih težavah, družini, medsebojnih odnosih, spolnosti in odgovornosti ne glede na spol. V srednjih šolah se teme in vsebine širijo na izbiro partnerja, način izbire, pomen interesov, pomen zrelosti v partnerstvu, odgovornost itn. Zadnje srečanje je namenjeno zdravstvenim vsebinam. Svetovalec - zdravstveni delavec odpira teme o menstruacijskem ciklusu, fiziologiji zanositve, kontracepciji pri mladih, odgovornosti za spolnost, spolno prenosljivih boleznih (npr. aids) itn. Vloga svetovalca kot moderatorja je predvsem oblikovanje sproščenega pogovora, pri čemer je pomembno, da se izogibamo vrednotenju in moraliziranju. Takšen način nudi mladim varno možnost sproščenega in aktivnega sodelovanja.

3. Program in vsebina posvetovalnice za mlade

Na osnovi vprašanj in analize o tem, kakšna so pričakovanja mladih in njihove potrebe, so nas mladi vodili pri izvedbi programa. Posvetovalnica deluje v Kranju od leta 1984. Ugotovitve iz analize so nam pokazale, da mladi kot bodoči partnerji in starši potrebujejo vodene skupine, ki nudijo pomoč pri vprašanjih, ki se pojavljajo v obdobju mladostništva in zorenja.

Skupine, s katerimi delata vzporedno 2 svetovalca različnih profilov, so majhne - do 15 mladih. Metoda je skupinska oblika dela, ki vsebuje vse elemente skupinske dinamike. Na skupini se pogovorimo o željah, potrebah in naših pričakovanjih. Na prvem srečanju se sprejme tudi dogovorni pakt. Poleg razgovorov uporabljamo tudi metodo igranja vlog in različne vaje, povezane z vsebino. Ob zaključku skupine se pogovarjamo o naših občutkih, o realiziranih pričakovanjih in predlogih. Na skupini uporabljamo svetovalec tudi didaktična sredstva in video kasete. Po zaključku dela v skupinah imajo mladi možnost razgovora in pregleda v ginekološki ambulanti, ki je namenjena samo mladim. Ginekolog je občasno tudi moderator na skupinah v posvetovalnici, predvsem pa deluje kot svetovalec v ginekološki ambulanti, kjer mladim individualno ali v paru svetuje in jim nudi ustrezno zaščito.

4. Zaključek

Po naših izkušnjah in analizah mladi v posvetovalnici zelo odprto in močno izražajo potrebo po tovrstnih srečanjih, saj povedo, da takšnih pogovorov pogrešajo tako doma kot v šoli. To dokazuje utemeljenost dela z mladimi, kajti njihova doživljanja kažejo dileme ob razpotjih, na katerih jim lahko svetovalec z opisanimi metodami in strokovno pripravljenostjo učinkovito pomaga. Posvetovalnica je svojo utemeljenost dokazala s 7-letnim delovanjem. Na skupine prihajajo dijaki in študentje z vse Gorenjske brez napotnic in posebnih vabil. Odzivnost je dovolj velika že s samim ustnim izročilom in pogovorom med mladimi o tem, kaj lahko dobijo v Posvetovalnici za mlade v Kranju.

Kdo sem?

NAVODILA ZA IGRO

Z vami bi rad poskusil igrico "KDO SEM". Med vas bom razdelil obrazce z vprašanji in prosim vas, da jih izpolnite. Časa imate 10 minut...

Zdaj bi rad, da napravite skupine s po štirimi otroki...

Preberite si, kaj ste napisali, in se o tem pomenite. Na voljo imate četrte ure časa...

Zdaj posedimo v velik krog, tako da se bomo lahko skupaj pogovorili o poskusu...

TOČKE ZA OBRAVNAVO

- * Kako se zdaj počutim?
- * Katero vprašanje se mi je zdelo najbolj важно?
- * Na katero vprašanje mi je bilo težko odgovoriti?
- * S katerimi tremi otroki sem oblikoval skupino?
- * Ali sem si jih sam izbral?
- * Ali so me oni izbrali?
- * O kom sem zvedel kaj novega?
- * Kdo med vsemi ljudmi me najbolj pozna?
- * Kdo me v tej skupini pozna najbolje?

IZKUŠNJE

Poskus pomaga otrokom razvijati občutek za lastno identiteto. Omogoča jim zlasti, da se v majhnih skupinah natančneje spoznajo, in krapi zaupanje v skupini.

Pri skupni obravnavi se lahko seveda s pridom posvetite samo enemu vprašanju.

Inačica (za starejše otroke): Otroci naj obdelajo tole vprašanje: "Katero vprašanje mi mora človek postaviti, da zve, kdo sem?"

Seznam vprašanj: KDO SEM?

Ko zjutraj vstanem, sem največkrat

preden zaspim, velikokrat mislim

Najraje imam

Ne maram ljudi, ki

zaupam ljudem, ki

Srečen sem, kadar

Rad bi, da bi moji starši o meni vedeli, da

Strah me je, kadar

Žalosten sem, kadar

Sem

Datum

Podpis